

Uniwersytet Przyrodniczy im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

Wydział Ekonomiczno-Społeczny

Katedra Ekonomii i Polityki Gospodarczej w Agrobiznesie

STUDIA PODYPLOMOWE

Integracja Europejska – Agrobiznes i Obszary Wiejskie

Bartłomiej Czekala

**WYKORZYSTANIE FUNDUSZY UNIJNYCH
I STRUKTURALNYCH PRZEZ LOKALNE GRUPY DZIAŁANIA
NA PRZYKŁADZIE „STOWARZYSZENIA KOLD”**

Praca dyplomowa napisana pod kierunkiem

Prof. dra hab. Walentego Poczty

Pracę przyjęto:

(data)

(podpis promotora)

Poznań 2009

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. Cel, zakres i problematyka pracy	3
2. Lokalna Grupa Działania	4
Rozdział I – CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW POMOCOWYCH, PRZEZNACZONYCH DLA SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH	6
1. Leader + jako program pilotażowy dla Lokalnych Grup Działania	6
2. Leader w PROW 2007-2013 jako główne źródło finansowania LGD	9
2.1 Działania inicjatywy Leader w ramach PROW 2007-2013	13
Rozdział II – CHARAKTERYSTYKA LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA W POLSCE	16
Rozdział III – STOWARZYSZENIE KOLD JAKO PRZYKŁAD JEDNEJ Z NAJPRĘŻNIEJ DZIAŁAJĄCYCH LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA W WIELKOPOLSCE	19
1. Historia powstania KOLD	19
2. Członkowie KOLD	22
3. Główne cele działania KOLD	24
4. Działania KOLD na rzecz lokalnych społeczności w latach 2007-2008	25
5. Lokalna Strategia Rozwoju KOLD w zarysie	26
Zakończenie	28
Literatura	29

WSTĘP

1. Cel, zakres i problematyka pracy

Od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia Polska przechodzi gruntowne przemiany społeczne, polityczne i gospodarcze. Upadek systemu komunistycznego, wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej oraz napływ kapitału zagranicznego zmieniły zasadniczo sytuację w naszym kraju. Jednakże najważniejszym wydarzeniem w ostatnich latach była akcesja Polski do Unii Europejskiej, która nastąpiła 1 maja 2004 roku. Członkostwo w gronie najlepiej rozwiniętych państw europejskich otworzyło przed naszym narodem ogromne możliwości i perspektywy. Głównie dlatego, że z owym członkostwem związane jest nie tylko wpłacanie składek członkowskich do wspólnej, europejskiej kasy, lecz także otrzymywanie ogromnych dotacji unijnych w postaci różnych programów operacyjnych i funduszy strukturalnych. Możliwość otrzymania takiego wsparcia przez rozmaite instytucje rządowe i naukowe, organizacje pożytku publicznego, przedsiębiorstwa, gospodarstwa rolne oraz osoby fizyczne, stworzyła ogromne perspektywy rozwoju we wszystkich dziedzinach działalności człowieka.

Niewątpliwie największe perspektywy otworzyły się przed polskimi wsiami i miasteczkami, pozostającymi dotychczas niejako poza zainteresowaniem władz centralnych. Polska wieś była niedofinansowana, niezmodernizowana i niezrestrukturyzowana. Dopiero napływ funduszy unijnych, także w formie programów przedakcesyjnych (SAPARD), otworzył mieszkańcom wsi, miast i miasteczek nowe perspektywy rozwoju. Pieniądze z Unii Europejskiej pozwoliły na modernizację gospodarstw, poprawę warunków życia na wsi, przekwalifikowanie tysięcy osób i osiągnięcie wyższych dochodów. Jednakże równie ważnym czynnikiem, związanym z poprawą warunków życia mieszkańców wsi, miast i miasteczek, była integracja społeczności lokalnych, poprzez organizację wspólnych przedsięwzięć i inicjatyw społecznych. W zamyśle Unii Europejskiej organizacją takich lokalnych inicjatyw i przedsięwzięć, ich koordynacją oraz rozdziałem funduszy przyznanych przez UE mają się zajmować Lokalne Grupy Działania (z ang. *Local Action Group*).

Celem tej pracy będzie charakterystyka stowarzyszenia jakim jest Lokalna Grupa Działania, określenie zakresu jej kompetencji i działania oraz przedstawienie roli, jaką pełni w środowisku lokalnym. W pracy tej znajdą się zarówno uwagi ogólne dotyczące Lokalnych Grup Działania w Polsce i w Europie, jak też i konkretne działania LGD na przykładzie „Stowarzyszenia KOLD”, działającego w zachodniej Wielkopolsce.

2. Lokalna Grupa Działania

Lokalne Grupy Działania są odpowiedzialne za tworzenie i realizację lokalnej strategii rozwoju dla danego terytorium oraz wydatkowanie dotacji przyznawanych na te cele. Są one najczęściej stowarzyszeniami formalnymi lub nieformalnymi, zrzeszającymi lokalne samorządy, przedsiębiorców, mieszkańców czy organizację pozarządowe. Przepisy prawne, warunkujące powstawanie LGD, wskazują, że ich członkami mogą być:

- osoby fizyczne lub stowarzyszenia działające na rzecz rozwoju społecznego, zatrudnienia, jakości życia oraz zachowania dziedzictwa kulturowego,
- firmy prywatne i sektor finansowy zainteresowany rozwojem przedsiębiorczości jak również dostosowaniem lokalnego biznesu do uwarunkowań rynkowych,
- instytucje publiczne zainteresowane polityką regionalną, zatrudnieniem, ochroną środowiska, kulturą oraz działalnością na rzecz kobiet i młodzieży,

Niezwykle istotnym elementem tworzenia LGD jest to, by przynajmniej 50% jej członków należało do sektora prywatnego i pozarządowego oraz by była reprezentatywna dla obszaru, na którym działa. Lokalna Grupa Działania oprócz konkretnych aktów prawnych, powinna się także kierować określonymi priorytetami, warunkującymi tworzenie własnych strategii działania. Do najważniejszych priorytetów należą:

- poprawa jakości, warunków i poziomu życia mieszkańców obszarów wiejskich,
- realizacja projektów na rzecz kobiet i młodzieży,

- tworzenie warunków dla rozwoju małej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- waloryzacja i wspieranie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych, kulturowych i krajobrazowych wsi,
- wykorzystanie nowych sposobów i nowych technologii (*know-how*) dla podniesienia konkurencyjności produktów i usług wiejskich,
- promocję lokalnych produktów poprzez działania zespołowe oraz poprawę dostępu do rynków zbytu dla małych jednostek gospodarczych produkujących lokalne wyroby czy świadczących lokalne usługi,

W związku z możliwością pozyskiwania dotacji unijnych dla społeczności lokalnych od kilku lat można zaobserwować w Polsce gwałtowny wzrost liczby Lokalnych Grup Działania. Powstają one na terytorium całego kraju i mają już na swoim koncie pewne sukcesy, jednakże dopiero w związku z uruchomieniem Osi 4 Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 LGD rozpoczną w pełni swoje działanie i będą miały okazję do pokazania swoich możliwości oraz potencjału.

ROZDZIAŁ I

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMÓW POMOCOWYCH, PRZEZNACZONYCH DLA SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH

1. Leader + jako program pilotażowy dla Lokalnych Grup Działania

Pilotażowy Program Leader+ (w skrócie PPL+) wdrażany był w życie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego jako działanie 2.7. „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. Nie udało się go, niestety, wprowadzić w życie w formie funkcjonującej na Zachodzie, ale dobrze się stało, że ta inicjatywa wspólnotowa mogła zaistnieć w Polsce chociaż w ramach SPO. Czas działania obejmował lata 2006-2008, zgodnie z zasadą n+2¹. Instytucją zarządzającą PPL+ było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi², a instytucją wdrażającą była Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa (FAPA)³. Ostatecznymi beneficjentami PPL+ zostali mieszkańcy obszarów wiejskich, a trafiło do nich 18,75 mln Euro, z czego 80% pieniędzy pochodziło z Unii Europejskiej, a 20% musiał dołożyć budżet państwa. W ramach PPL+ beneficjenci mogli uzyskać nawet 100% wnioskowanej kwoty pomocy, dlatego też wszystkie fundusze przeznaczone na ten program zostały wykorzystane.

Wdrażanie PPL+ podzielone zostało na dwa tzw. schematy. Schemat I wdrażany był od końca 2004 do końca 2006 roku i obejmuje następujące działania:

¹ Zasada ta mówi o tym, że każdy program operacyjny musi zostać rozliczony i zamknięty do 31 grudnia drugiego roku następującego po zakończeniu trwania programu. W tym przypadku 2006+2=2008 r.

² Konkretnie: Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich.

³ FAPA została utworzona 17 kwietnia 1992 roku przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Fundacja ta wspiera działania mające na celu rozwój obszarów wiejskich, rolnictwa, rynków rolnych oraz sektorów związanych z rolnictwem. Pełni funkcję wdrożeniowo-doradczą, a także prowadzi działalność analityczno-badawczą, popularyzatorską oraz informacyjną.

- wsparcie przygotowania strategii rozwoju obszarów wiejskich (ZSROW),
- wsparcie procesu tworzenia LGD,
- promocja obszarów wiejskich,
- mobilizacja ludności do wzięcia aktywnego udziału procesie rozwoju obszarów wiejskich,

Schemat I skierowany był do gmin wiejskich i miejsko – wiejskich lub ich związków, stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych. Maksymalna kwota projektów, które mogli składać potencjalni beneficjenci wynosiła 150 000,00 zł.

Schemat II wdrażany był od marca 2006 do końca 2008 r. i obejmował działania takie jak: wsparcie działalności LGD na rzecz realizacji strategii, promocja obszarów wiejskich, mobilizacja ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich oraz upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich. Beneficjentami tego schematu mogły być tylko i wyłącznie utworzone w Schemacie I Lokalne Grupy Działania. Maksymalna kwota dofinansowania dla LGD wynosiła 750 000,00 zł.

Wnioski beneficjentów na realizację Schematu I składane były do dnia 31 grudnia 2004 r. Łącznie wpłynęło 248 wniosków na kwotę dofinansowania 31,19 mln PLN. W wyniku weryfikacji formalnej i merytorycznej prowadzonej przez Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA, przyjętych zostało 225 wniosków na łączną kwotę 28,58 mln PLN. W dniu 3 czerwca 2005 odbyło się posiedzenie KS, który przyjął uchwałę nr 19/2005 z listą projektów, zatwierdzoną w dniu 14 czerwca 2005 r. przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do realizacji. Na liście znalazły się 174 projekty na łączną kwotę dofinansowania 22,81 mln PLN. Uwzględniając rezygnacje wnioskodawców z podpisania umowy oraz nowe projekty, które w listopadzie 2005 r. weszły z listy rezerwowej, podpisanych zostało 178 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 22,78 mln PLN. Zrealizowanych i zakończonych zostało 167 projektów na kwotę 19,5 mln PLN⁴. Kwota przeznaczona na schemat II wynosiła 13,175 mln

⁴ Źródło: www.fapa.com.pl.

Euro. Projekty składane mogą być przez Lokalne Grupy Działania (LGD) do maksymalnej wysokości 750.000 PLN⁵.

Inicjatywa Leader+ stanowi kontynuację i rozwinięcie programu Leader II z lat 1994-1999. Leader+ wspomaga wdrażanie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich. Program jest finansowany przez Sekcję Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

Leader+ jest inicjatywą wspólnotową, czyli programem bezzwrotnej pomocy Unii Europejskiej dla współpracujących ze sobą lokalnych partnerów. Władze lokalne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy otrzymują pomoc w związku ze zgłaszanymi przez nie projektami rozwoju na obszarach wiejskich. Cechą inicjatywy wspólnotowej jest to, że ma ona charakter eksperymentalny z punktu widzenia polityk wspólnotowych. Oznacza to, że w wyniku realizacji inicjatywy wspólnotowej w różnych miejscach i uwarunkowaniach pojawiają się nowatorskie metody, sposoby rozwiązywania problemów i to one właśnie mogą w przyszłości wpływać na politykę, jaką prowadzi Unia Europejska w danej dziedzinie.

Fundusze z programu Leader+ mogły być przeznaczone na trzy cele:

- wspomaganie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich,
- wsparcie dla międzyregionalnych i międzynarodowych projektów współpracy,
- tworzenie sieci obszarów wiejskich UE – zarówno objętych pomocą Leader+ jak i nie korzystających z tej pomocy,

Z inicjatywy Leader+ mogą korzystać wszystkie tereny wiejskie Unii Europejskiej. Beneficjentami pomocy są przede wszystkim Lokalne Grupy Działania, czyli związki partnerów publicznych i prywatnych wspólnie podejmujących innowacyjne działania związane z rozwojem obszaru wiejskiego. Aby skorzystać ze środków Leader+, Lo-

⁵ Nabór wniosków o dofinansowanie prowadzony był w oparciu o „Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie trybu składania i wzoru wniosku o dofinansowanie realizacji w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006 z dnia 29 grudnia 2006 r.” (Dz. U. nr 9 poz.51). Ogłoszenie o naborze wniosków o dofinansowanie do schematu II opublikowane zostało w dniu 31 marca 2006 r., nabór wniosków rozpoczął się dnia 21 kwietnia 2006 r. W związku z petycjami przesyłanymi i zgłaszanymi przez wnioskodawców o przesunięcie zakończenia naboru, trwał on do 19 czerwca 2006 r.

kalna Grupa Działania, sformalizowane ciało odpowiedzialne za realizację konkretnego projektu, winna przedłożyć strategię dotyczącą konkretnych tematów⁶.

Potencjalnymi uczestnikami lokalnych grup działania są osoby lub ich stowarzyszenia, firmy prywatne i sektor finansowy, instytucje publiczne (lokalne, regionalne, krajowe, europejskie) zajmujące się polityką regionalną, zatrudnieniem, środowiskiem naturalnym, gospodarką, dziedzictwem społecznym i kulturalnym, osadnictwem, koordynacją lokalnej polityki z rozwiązaniami sektorowymi. Potencjalni uczestnicy należą do trzech głównych grup:

- ludzie lub stowarzyszenia zaangażowane przede wszystkim w sprawy społeczne, zatrudnienia i jakości życia,
- firmy prywatne i sektor finansowy zainteresowane głównie rozwojem firm i zyskiem, jak również dostosowaniem lokalnej gospodarki do wymogów rynkowych,
- regionalne, krajowe i europejskie instytucje publiczne zainteresowane polityką regionalną, zatrudnieniem, sprawami środowiska, gospodarki i dziedzictwa społecznego i kulturowego, osiedlaniem nowych mieszkańców i spójnością pomiędzy programami sektorowymi i lokalnymi.

2. Leader w PROW 2007-2013 jako główne źródło finansowania LGD

„Działanie Leader ma na celu budowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja, w skutek pośredniego włączenia lokalnych grup działania w system zarządzania tym obszarem⁷”.

Taka jest chyba najbardziej właściwa definicja tego działania, które powoli staje się integralną częścią rozwoju obszarów wiejskich. Ostatni program operacyjny skierowany do mieszkańców obszarów wiejskich to Program Rozwoju Obszarów

⁶ Zob. strona 4 tej pracy.

⁷ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, [w:] www.minrol.gov.pl

Wiejskich na lata 2007-2013 (w skrócie PROW 2007-2013). Jego oś 4 stanowi działanie Leader skierowane do Lokalnych Grup Działania. W ramach Leader'a możemy wyróżnić cztery zasadnicze składniki.

Pierwszym z nich jest zdecentralizowane, zintegrowane, oddolne i lokalne podejście, oparte na skupieniu się na korzyściach płynących z kompleksowego podejścia (np. odrzuceniu klasycznych podziałów tematycznych lub sektorowych), oraz na umożliwieniu wzajemnego kontaktu różnych sektorom poprzez zastosowanie rozwiązań, które pozwoli lokalnym uczestnikom wyrażanie ich poglądów i pomoc w ukształtowaniu ich roli w rozwoju obszaru, zgodnie z ich własnymi dążeniami i wizją przyszłości.

Drugim składnikiem jest tzw. zaangażowanie społeczności. Umożliwia ono wspólne podejmowanie wyzwań przyszłości poprzez przezwyciężanie apatii i tradycyjnych podziałów, zwalczanie wykluczenia i zapewnianie równowagi pomiędzy metodami rozwiązań, możliwościami i potrzebami wszystkich sektorów lokalnej społeczności.

Trzeci składnik Leader'a stanowi jednoczenie partnerów na szczeblu lokalnym. Leader zachęca do budowania nowego partnerstwa i tworzenia nowych lokalnych struktur zarządzania, ułatwia tworzenie nowych form wspólnej organizacji. Skupia się na lokalnym podejściu i zachęca do rozwijania lokalnego systemu rządzenia.

Ostatnim, czwartym składnikiem jest możliwość praktycznego wdrożenia ukrytych pomysłów. Procedury wyboru projektu stosowane w inicjatywie Leader umożliwiają wyłonienie potencjalnych liderów projektu, którzy w przeszłości mogli być przeoczeni, upublicznienie ich pomysłów i kolektywne pozyskanie i zapewnienie wsparcia na ich wdrożenie. Działanie Leader zajmuje się projektami o umiarkowanej skali, może wspierać projekty obarczone pewnym ryzykiem, które zazwyczaj nie znajdują zainteresowania u "klasycznej" administracji i instytucji finansowych.

Inicjatywa Leader może być także postrzegana w siedmiu różnych aspektach. Nadają jej one specyficzny i spójny charakter, pozwalający w konsekwencji mówić o tzw. „podejściu Leader” do problematyki rozwoju obszarów wiejskich. Owe aspekty są następujące:

Lokalne podejście – Oznacza to formułowanie programu rozwoju na podstawie specyficznej sytuacji danego obszaru, jego silnych i słabych stron. Obszar objęty inicjatywą Leader jest jednorodną jednostką wiejską, charakteryzującą się wewnętrzną spójnością społeczną, wspólną historią i tradycjami, poczuciem jedności itd. Uzasadnienie lokalnego podejścia oparte jest na rosnącej świadomości lokalnych liderów na danym obszarze i znaczenia własnych zasobów w dążeniu do trwałego rozwoju zrównoważonego.

Oddolne podejście – Zmierza do zachęcenia do partycypacyjnego (opartego na uczestnictwie) sposobu podejmowania decyzji na szczeblu lokalnym we wszystkich aspektach programu rozwoju. Zaangażowanie lokalnych uczestników obejmuje całą wspólnotę, społeczne i gospodarcze grupy interesu i reprezentatywne instytucje publiczne i prywatne. Oddolne podejście opiera się dwóch działaniach („animacja” i szkolenie lokalnych grup) i pojawia się na różnych etapach programu.

Partnerskie podejście i Lokalna Grupa Działania – LGD to grupa prywatnych i publicznych uczestników działających jako partnerzy, pracująca nad formułowaniem strategii i planu działań. LGD jest jednym z najbardziej oryginalnych cech inicjatywy Leader. Złożona z praktyków, posiadająca uprawnienia decyzyjne (osobowość prawna) oraz dość duży budżet Lokalna Grupa Działania jest przykładem nowego modelu organizacji, która może znacząco wpłynąć na równowagę instytucjonalną i polityczną obszaru. Udział reprezentacji sektora prywatnego jest nie mniejszy niż 50%.

Innowacja – Chociaż koncepcja Leader’a i jej praktyczne wdrażanie są innowacyjne same w sobie, inicjatywa Leader podkreśla, że konkretne działania także muszą być innowacyjne. Mogą one dotyczyć nowego sposobu promowania lokalnych zasobów, działań służących rozwojowi lokalnemu i nie podejmowanych przez inne programy, działania przynoszące nowe rozwiązania problemów obszarów wiejskich albo przynoszące w efekcie powstanie nowego produktu, nowego procesu, nowej formy organizacyjnej albo rozwój nowego rynku. Innowacja jest wbudowana w różne elementy programu, np. także w rozpowszechnianie informacji do innych grup pragnących czerpać

inspirację z dokonań w innych miejscach albo zainteresowanych przyłączeniem się do wspólnego działania.

Zintegrowane podejście – Działania i projekty zawarte w planie lokalnego działania są powiązane i koordynowane jako spójna całość. Integracja może dotyczyć działań prowadzonych w jednym sektorze, wszystkich działań lub grup działań albo też – co najważniejsze – powiązań pomiędzy różnymi grupami uczestników: gospodarczymi, społecznymi, kulturalnymi, ekologicznymi działającymi na danym obszarze.

Tworzenie powiązań i współpraca – Sieć powiązań Leader ma na celu przełamanie izolacji Lokalnych Grup Działania i stworzenie podstaw systemu informacji i analiz poszczególnych działań poprzez ułatwianie wymiany i obiegu informacji o programach rozwoju obszarów wiejskich oraz upowszechnianie lub transfer innowacji.

Lokalne finansowanie i zarządzanie – Przekazywanie Lokalnym Grupom Działania poważnej odpowiedzialności związanej z podejmowaniem decyzji dotyczących finansowania i zarządzania jest kolejnym elementem podejścia Leader. Autonomia LGD różni się jednak znacząco w poszczególnych krajach.

Zasoby obszaru wiejskiego, na którym może być stosowana metoda Leader, obejmuje: zasoby materialne, zasoby ludzkie, gospodarka i miejsca pracy, umiejętności i kompetencje, kultura i tożsamość, zarządzanie i demokracja, wizerunek, relacje zewnętrzne. Przeanalizowanie tych zasobów i najważniejszych dla lokalnej społeczności wyzwań pozwala na wypracowanie strategii, specyficznej dla tego obszaru. Dzięki bliskim związkom z obszarem i odpowiednią reprezentatywnością różnych środowisk, Lokalna Grupa Działania zajmuje się wdrażaniem takiej strategii. Granice obszaru, na którym ma być wdrożony projekt, niekoniecznie opierają się na podziale administracyjnym, lecz raczej na jednorodności obszaru wiejskiego i możliwości zarządzania projektem. Skala wielkości jest określana jako obszar zamieszkiwany przez 10 000 do 100 000 mieszkańców.

2.1. Działania inicjatywy Leader w ramach PROW 2007-2013

Pomimo, iż PROW 2007-2013 oficjalnie obowiązuje od 2007 roku, to jednak z uwagi na różne problemy instytucji wdrażających i akredytujących, wiele z jego działań na dobre ruszyło dopiero niedawno⁸. Ta sprawa również dotyczy Osi 4 PROW 2007-2013, czyli Leader'a. Wiele Lokalnych Grup Działania, po zakończeniu finansowania swoich działań z SPO 2004-2006, pozostało bez środków pieniężnych i musiało prowadzić swoją działalność statutową w oparciu o składki członkowskie oraz wsparcie gmin będących ich członkami. Dopiero na przełomie maja i czerwca 2009 roku Urzędy Marszałkowskie we wszystkich województwach będą podpisywać z Lokalnymi Grupami Działania umowy na realizację poszczególnych działań w ramach Osi 4 PROW, czyli Leader'a. Oto krótka charakterystyka tych działań:

Działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 skierowane jest do ludności obszarów wiejskich objętej podejściem Leader. W ramach tego działania, beneficjenci będą mogli ubiegać się o finansowanie operacji z zakresu działań Osi 3 „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” i „Odnowa i rozwój wsi” na zasadach określonych w rozporządzeniach do tych działań oraz na operacje, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3, ale również przyczyniają się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej (tzw. małe projekty, które mogą stanowić większość projektów realizowanych przez Lokalne Grupy Działania).

Beneficjentami „małych projektów” mogą być osoby fizyczne pełnoletnie, które są obywatelami Unii Europejskiej, zameldowane lub prowadzące działalność na obszarze działania LGD, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (w tym fundacje i stowarzyszenia), które posiadają siedzibę lub prowadzą działalność na obszarze działania LGD, a także osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i zwią-

⁸ Np. ARiMR podpisywała umowy z rolnikami na realizację działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” dopiero od grudnia 2008 r.

ków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, które posiadają siedzibę lub prowadzą działalność na obszarze działania LGD.

Zakres pomocy w ramach „małych projektów” obejmuje podnoszenie świadomości mieszkańców wsi, podniesienie jakości życia ludności na obszarze działania LGD i rozwój aktywności społeczności lokalnej. Ponadto „mały projekt” może dotyczyć rozwoju agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, zachowania lub odtworzenia, zabezpieczenia i oznakowania cennego dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego oraz zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego. „Małe projekty mogą dotyczyć także rozwoju lokalnej aktywności gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach lub produktach rolnych i leśnych, oraz tradycyjnych sektorach gospodarki.

Wysokość pomocy na operacje z zakresu „małych projektów” wynosić będzie maksymalnie 70% kosztów kwalifikowanych operacji nie więcej jednak niż 25 tys. zł; przy czym całkowity koszt operacji nie może być niższy niż 4,5 tys. zł oraz wyższy, niż 100 tys. zł. Wnioski o pomoc będą składane w siedzibie właściwej terytorialnie LGD. Nabory wniosków prowadzone będą w trybie zamkniętym w terminach ogłoszonych przez samorząd województwa (SW) na wniosek LGD. To ona będzie oceniać wnioski pod względem zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju (LSR) wg kryteriów określonych w LSR. Tylko wnioski o przyznanie pomocy na operacje zgodne z LSR mogą być wybrane do finansowania i przesłane do SW w celu oceny formalnej. Pomoc wypłacana będzie przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w formie refundacji.

Działanie „Wdrażanie projektów współpracy” – Lokalna Grupa Działania w ramach tego działania może ubiegać się o pomoc finansową na realizację projektów współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej. W projekt współpracy mogą być zaangażowane partnerstwa będące innymi lokalnymi grupami działającymi na obszarach wiejskich Krajów Członkowskich, jak również spoza Unii Europejskiej. Pomoc może być przyznana zarówno na projekty współpracy zawarte w lokalnej strategii rozwoju (LSR) jak i na te, które nie zostały wcześniej w niej uwzględnione. Oznacza to, iż w trakcie wdrażania LSR istnieje możliwość wprowadzania zmian w strategii

np. poprzez jej rozszerzenie o projekt współpracy zgodny z celami LSR. Wyboru projektów współpracy do finansowania ze środków osi 4 Leader PROW 2007-2013 dokonają właściwe Urzędy Marszałkowskie w oparciu określone kryteria.

Działanie „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” – Pomoc w ramach tego działania skierowana jest do lokalnej grupy działania w celu zapewnienia sprawności i efektywności pracy LGD oraz doskonalenia zawodowego osób zaangażowanych we wdrażanie lokalnej strategii rozwoju (LSR). Zgodnie z ideą podejścia Leader, nadrzędnym celem ww. działania jest budowanie kapitału społecznego. Rezultat ten można osiągnąć poprzez zaktywizowanie społeczności lokalnej oraz lepsze wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich. Wysokość kosztów bieżących może stanowić maksymalnie do 15% wartości wszystkich działań przeprowadzonych przez LGD w okresie realizacji LSR.

Procedura składania wniosków o przyznanie pomocy dla lokalnej grupy działania w ramach działań: „Wdrażanie projektów współpracy” i „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”:

- Pierwszy wniosek o przyznanie pomocy LGD składa wraz z wnioskiem o wybór LGD do realizacji LSR.
- Każdy następny wniosek o przyznanie pomocy składa się raz w roku w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok, którego dotyczy ten wniosek.
- LGD składa wniosek o przyznanie pomocy we właściwym urzędzie marszałkowskim (właściwość jest ustalana w oparciu o miejsce siedziby LGD).
- Wniosek podlega weryfikacji formalnej pod względem poprawności wypełnienia formularza oraz kompletności załączników.
- Jeżeli weryfikacja formalna została zakończona pozytywnie, wniosek zostaje poddany ocenie merytorycznej.
- Przyznanie pomocy dla LGD na realizację działań „Wdrażanie projektów współpracy” i „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” następuje przez podpisanie tzw. rocznej umowy pomiędzy samorządem województwa a LGD. Zgoda na zawarcie umowy jest wyrażana przez Zarząd Województwa w drodze uchwały.

ROZDZIAŁ II

CHARAKTERYSTYKA LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA W POLSCE

Unia Europejska poszukuje od lat recepty na wspieranie rozwoju obszarów wiejskich. Ich strategiczne znaczenie nie jest już związane z podstawową kwestią zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości pożywienia, ale coraz wyraźniej dotyczy dbałości o naturalne środowisko, kulturywowania obyczajów, tradycji, łączy się też z uświadomioną koniecznością wspierania ze środków publicznych określonych inicjatyw służących rozwojowi wsi. Na przestrzeni blisko pięćdziesięciu lat miało miejsce wiele inicjatyw, które doprowadziły do obecnego kształtu polityki Unii Europejskiej. Odkąd wprowadzono inicjatywę Leader w 1991 roku, miała ona na celu wypracowanie metody włączania lokalnych partnerów w działania dla przyszłości obszarów wiejskich w Unii Europejskiej. Nie uciekając od oceny samej inicjatywy, trzeba stwierdzić, że podejście stosowane w inicjatywie Leader objęło znacznie szerszy krąg niż grono jego bezpośrednich beneficjentów, inspirując niekiedy powstawanie krajowych i regionalnych polityk dzięki swej właściwości do generowania potencjału poprzez nowe partnerstwo i nowe działania.

Leader w założeniu jest inicjatywą oddolną mieszkańców obszarów wiejskich, tworzących tzw. trójkąt rozwoju, na który składają się trzy czynniki : Obszar – Strategia – Partnerstwo. Autorzy tego trójkąta zrzeszeni w ramach LGD należą do trzech grup:

- ludzie lub stowarzyszenia zaangażowane przede wszystkim w sprawy społeczne, zatrudnienie i jakość życia,
- firmy prywatne i sektor finansowy zainteresowane głównie rozwojem i zyskiem oraz dostosowaniem lokalnej gospodarki do wymogów rynkowych,
- lokalne instytucje publiczne zainteresowane m.in. zatrudnieniem, sprawami środowiska, gospodarki, dziedzictwa społecznego i kulturowego, koordynacją programów lokalnych i regionalnych,

Lokalna grupa działania jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. To LGD podejmuje decyzję, jakie działania będą realizowane na jej obszarze. W składzie organu decyzyjnego LGD powinni znaleźć się w co najmniej 50% partnerzy społeczni i gospodarczy, a w szczególności przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego: rolnicy, kobiety wiejskie, młodzi ludzie i ich stowarzyszenia. Członkiem Lokalnej Grupy Działania mogą zostać osoby fizyczne i osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego. Lokalna społeczność wiejska opracowuje Lokalną Strategię Rozwoju, której treść musi być zgodna z zakresem LSR określonym w rozporządzeniach wykonawczych. Istnieje możliwość działania wyłącznie jednej LGD na danym obszarze.

Nowo utworzona LGD powinna posiadać osobowość prawną i przybrać formę stowarzyszenia zgodnie z zapisami ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Dotychczasowe LGD, które zakwalifikowały się do inicjatyw Leader II lub Leader +, mogą ubiegać się o pomoc w nowym okresie programowania nie zmieniając formy prawnej, pod warunkiem spełnienia kryteriów dostępu i wyboru określonych w PROW 2007-2013 oraz warunków zawartych w ustawie z dnia 7 marca 2007, o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

LGD działa na obszarze liczącym od 10 do 150 tys. mieszkańców i realizuje działania wynikające z opracowanej LSR. Obszar objęty LSR musi być spójny i może obejmować gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie, z wyłączeniem miast powyżej 20 tys. mieszkańców, lub gminy miejskie nie większe niż 5 tys. mieszkańców. LGD musi posiadać potencjał administracyjny do zarządzania środkami publicznymi i wdrożenia lokalnej strategii rozwoju.

PPL+ sprawił, że na polskiej wsi pojawiła się nowa jakość w wymiarze budowy kapitału społecznego, intelektualnego i animacji wiejskich wspólnot lokalnych. W procesie wdrażania tego programu w Polsce został zaangażowany potężny kapitał ludzki. Blisko 13,5 tysiąca osób tworzyło i realizowało wizję rozwoju własnych społeczności lokalnych. To właśnie oni zostali liderami swoich miejscowości i miasteczek, tworząc efekt tego pilotażu w Polsce. Jak wynika z danych FAPA, owe 13,5 ty-

siąca ludzi reprezentuje ponad 900 LGD, 350 firm z obszarów wiejskich oraz ponad 400 instytucji samorządowych⁹. Liczba tych osób stale wzrasta i będzie wzrastać, o czym świadczy powstawanie kolejnych LGD i ogromne zainteresowanie działaniem Leader wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

Lokalne Grupy Działania dzięki swojemu zaangażowaniu, posiadanym zasobom ludzkim oraz unijnemu wsparciu finansowemu stały się liczącą i istotną siłą życia społeczno-kulturalno-gospodarczego polskiej wsi. Innymi słowy, wielu gminom wyrósł konkurent skupiający w swoim ręku wiele oddolnych inicjatyw społecznych, posiadający solidne zaplecze ludzkie oraz ogromne możliwości finansowe. Gminy, będące członkami LGD chcą często zapewnić sobie dodatkowe środki finansowe. Jest to w pewnym sensie działanie bezprawne, ponieważ budżet gminy nie może być zasilany z LGD. Ale LGD może (a nawet powinna) współpracować z gminą w zakresie planowania i realizacji różnych inicjatyw społecznych.

Zainteresowanie ludności zamieszkującej obszary wiejskie i ich zaangażowanie w tworzenie i rozwój Lokalnych Grup Działania świadczy o tym, że są oni coraz bardziej świadomi swojego potencjału i możliwości. Natomiast Oś 4 PROW 2007-2013, czyli Leader, otwiera przed nimi olbrzymie perspektywy, bowiem trafi do nich ogromny strumień funduszy europejskich, które w rzeczywistości sami będą dzielić i wykorzystywać do potrzeb swoich lokalnych społeczności. Ten fakt z pewnością stanowi przełom w rozwoju obszarów wiejskich w Polsce, dlatego też możemy spodziewać się, że polska wieś stanie się wreszcie atrakcyjna, jednolita, zintegrowana i zaktywizowana. Działanie Leader powinno być tym przełomem, na który obszary wiejskie w Polsce czekają od blisko dwóch dekad. Znając obecną skalę zainteresowania tym działaniem i liczbę Lokalnych Grup Działania, można być spokojnym o wykorzystanie tych funduszy przez właściwych beneficjentów.

⁹ www.fapa.com.pl

ROZDZIAŁ III

STOWARZYSZENIE KOLD JAKO PRZYKŁAD JEDNEJ Z NAJPRĘŻ- NIEJ DZIAŁAJĄCYCH LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA W WIEL- KOPOLSCE

1. Historia powstania KOLD

W związku z akcesją polski do Unii Europejskiej na obszarach wiejskich pojawiły się nowe perspektywy rozwoju. Mieszkańcy tych obszarów wiązali swoje nadzieje na polepszenie warunków życia z programami pomocowymi, które zaczęły być dostępne dla naszego kraju. W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego 2004-2006 pojawiła się perspektywa finansowania oddolnych inicjatyw ludności zamieszkującej obszary wiejskie poprzez utworzenie Lokalnych Grup Działania mających za zadanie przygotowanie i wdrożenie w życie Lokalnych Strategii Rozwoju wychodzących naprzeciw potrzebom i inicjatywom mieszkańców obszarów wiejskich.

W zachodniej Wielkopolsce wśród mieszkańców czterech sąsiadujących z sobą gmin: Kuślin, Opalenica, Duszniki i Lwówek zrodziła się inicjatywa utworzenia własnej Lokalnej Grupy Działania. Gminy, które chciały podjąć tę wspólną inicjatywę łączyło położenie geograficzne w zlewni rzeki Mogilnicy, usytuowanie w strefie oddziaływania autostrady A-2, rolniczy charakter oraz podobne problemy, czyli niski stopień skanalizowania obszarów wiejskich, zła jakość dróg, słaba współpraca środowisk lokalnych oraz zanik regionalnych tradycji i kultury. W związku z tym, w ramach Pilotażowego Programu Leader + postanowiono powołać do życia Lokalną Grupę Działania na terenie gmin Kuślin, Opalenica, Duszniki i Lwówek, zamieszkiwanych przez blisko 39 tysięcy mieszkańców i tworzących wspólnie obszar 593,7 km². Inicjatorzy utworzenia LGD chcieli położyć szczególny nacisk na działania aktywizujące mieszkańców obszarów swoich gmin i doprowadzić do ich wzajemnej współpracy, która dotychczas rzadko wykraczała poza granice sołectw i gmin. Uznano, że warto wykorzystać potencjał lokalnych społeczności do stworzenia wzajemnej współpracy, mogącego przyczynić się do powodzenia projektu utworzenia LGD. W tym celu rozpoczęto

prace nad stworzeniem modelu szerszej współpracy lokalnych środowisk, wypracowaniem wspólnej strategii rozwoju i jej wdrażaniem przez LGD.

W trzecim kwartale 2004 roku inicjatorzy tego projektu postanowili przystąpić do projektu mającego na celu utworzenie Lokalnej Grupy Działania o nazwie KOLD, będącej skrótem od pierwszych liter gmin, na terenie których miała ona powstać. W grudniu 2004 roku gminy KOLD wzięły udział w naborze wniosków do I Schematu Pilotażowego Programu Leader+, a 30 grudnia tego samego roku podpisana została umowa z Fundacją Programów Pomocy dla Rolnictwa na sfinansowanie projektu o nazwie „Inicjatywa KOLD”, którego wartość wynosiła 150 tysięcy złotych. W ramach tego projektu inicjatorzy otrzymali fundusze na przygotowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW) mającej na celu przygotowanie działania LGD KOLD. ZSROW była opracowywana od stycznia do czerwca 2006 roku, a jej przygotowanie przebiegało w następująco.

Na samym początku przygotowano materiały informacyjne o projekcie i harmonogramie działań. W lokalnych mediach pojawiły się informacje o „inicjatywie KOLD” realizowanej w ramach PPL+, na stronach internetowych gmin należących do obszaru KOLD umieszczono witryny z informacją o projekcie, przygotowano ulotki oraz plakaty informacyjne z zaproszeniem do wzięcia udziału w warsztatach szkoleniowych i konsultacjach społecznych, a także wystosowano imienne zaproszenia do udziału w projekcie dla liderów lokalnych społeczności. Ponadto opracowano ankiety do konsultacji z mieszkańcami i liderami lokalnych społeczności przed oraz podczas spotkań konsultacyjno – warsztatowych. Oto wyniki niektórych z przeprowadzonych ankiet¹⁰:

Pytanie: Czy uważa Pan/Pani, że przedsięwzięcia realizowane na obszarze większym niż gmina mają szansę powodzenia?

	Kuślin	Opalenica	Lwówek	Duszniki
Tak	77%	88%	76%	86%
Nie	3%	2%	18%	-
Nie wiem	20%	10%	6%	14%

¹⁰ Źródło: KOLD

Pytanie: Proszę wskazać obszar działalności gospodarczej, który w najbliższych latach będzie miał największy wpływ na rozwój Pana/Pani gminy?

	Kuślin	Opalenica	Lwówek	Duszniki
Turystyka	50%	10%	18%	11%
rzemiosło (rękodzielnictwo)	3%	13%	14%	7%
Przetwórstwo	19%	12%	36%	19%
produkcja (także rolnicza)	19%	60%	27%	56%
Inne usługi	9%	5%	5%	7%

Pytanie: Co Pana/Pani zdaniem jest głównym czynnikiem hamującym rozwój gminy?

	Kuślin	Opalenica	Lwówek	Duszniki
Położenie	5%	8%	15%	10%
Mała atrakcyjność inwestycyjna	22%	30%	41%	26%
Promocja gminy	45%	6%	9%	10%
Mała mobilność mieszkańców	20%	50%	27%	42%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	8%	6%	4%	10%
Inne – zaniedbania z lat poprzednich	-	-	4%	2%

Pytanie: Czy na terenie Pana/Pani gminy organizowane są imprezy kulturalne?

	Kuślin	Opalenica	Lwówek	Duszniki
Tak	60%	98%	82%	100%
Nie	27%	2%	6%	-
Nie wiem	13%	-	12%	-

2. Członkowie KOLD

Kolejnym elementem realizacji ZSR0W było utworzenie Lokalnej Grupy Działania o nazwie „Stowarzyszenie KOLD”. Pierwszym etapem utworzenia KOLD było zorganizowanie 2 spotkań roboczych potencjalnych członków LGD. Następnie 17 marca 2006 roku zwołano spotkanie założycielskie „Stowarzyszenia KOLD”, w trakcie którego Walne Zgromadzenie Mieszkańców obszaru KOLD przyjęło statut stowarzyszenia oraz wybrało jego władze. Ich skład osobowy wyglądał następująco:

Komitet założycielski KOLD:

Adam Woropaj	Duszniki
Ireneusz Witkowski	Lwówek
Jerzy Dziamski	Kuślin
Renata Borzych	Opalenica

Zarząd KOLD:

Prezes	Adam Woropaj	Duszniki
Wiceprezes:	Eugeniusz Wojtkowiak	Opalenica
Skarbnik:	Elżbieta Utrata	Lwówek
Członkowie:	Ireneusz Witkowski	Lwówek
	Jerzy Dziamski	Kuślin
	Renata Borzych	Opalenica
	Lucyna Konieczna	Duszniki
	Alfreda Januszewska	Duszniki
	Sylwester Kamyszek	Kuślin

Komisja Rewizyjna KOLD:

Przewodniczący	Bogdan Rościszewski	Lwówek
Członkowie:	Patryk Kąkolewski	Opalenica
	Jacek Rechenberg	Kuślin

Po wyborze władz stowarzyszenia i ich ukonstytuowaniu, przystąpiono do organizacji 3 spotkań szkoleniowych dla członków LGD „Stowarzyszenie KOLD”. Następnie dokonano diagnozy obszaru objętego ZSROW, zweryfikowano ją metodą warsztatową i przeprowadzono kolejne ankiety i sondaże wśród mieszkańców obszaru KOLD oraz uczestników warsztatów. Później przeprowadzono analizę SWOT oraz dokonano aktywnego planowania strategicznego (MAPS). Po realizacji tych wszystkich działań można było rozpocząć promocję realizacji projektu KOLD i ZSROW. W tym celu:

- ogłoszono konkurs z nagrodami dla szkół podstawowych i gimnazjów „Razem możemy więcej” na pracę plastyczną, fotografię, piosenkę lub wiersz,
- ogłoszono konkurs na logo „Inicjatywy KOLD”,
- wykonano tablice informacyjne o partnerskiej „Inicjatywie KOLD” w ramach PPL+ z wykorzystaniem logo, które umieszczono w uczęszczanych miejscach,
- wydrukowano materiały konferencyjne,
- opracowano i opublikowano wspólny przewodnik po KOLD oraz broszury o gminach biorących udział w projekcie,
- dokonano promocji w lokalnych mediach (prasa, radio, telewizja),
- zwołano Uroczystą Sesję Rad Gmin KOLD.

W dniu założenia „Stowarzyszenia KOLD” w jego skład weszli przedstawiciele trójkąta rozwoju z terenu czterech gmin: Kuślin, Opalenica, Lwówek (wszystkie trzy z terenu powiatu nowotomyskiego) oraz Duszniki (powiat szamotulski). W styczniu 2008 roku chęć akcesji do stowarzyszenia zgłosiły trzy gminy leżące w sąsiedztwie gmin KOLD: Pniewy (powiat szamotulski), Miedzichowo oraz Nowy Tomyśl (obie z powiatu nowotomyskiego). Walne Zgromadzenie oraz Zarząd KOLD pozytywnie zaopiniował wnioski tych gmin o przyjęcie ich do stowarzyszenia. Postanowiono jednocześnie, że mimo poszerzenia składu KOLD o nowe gminy nazwa pozostanie bez zmian. Zmieniono jedynie logo stowarzyszenia, które wygląda obecnie następująco:

3. Główne cele działania KOLD

Zasadniczym celem Stowarzyszenia KOLD jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i poprawy warunków życia społeczności je zamieszkujących. W szczególności KOLD dąży do realizacji działań służących mieszkańcom obszaru KOLD, czyli gmin Kuślin, Opalenica, Lwówek oraz Duszniki. Do głównych działań KOLD należy:

- opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich w rozumieniu przepisów SPO¹¹,
- wspieranie działań na rzecz realizacji ZSRW,
- promocja obszarów wiejskich,
- mobilizowanie ludności do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich,
- upowszechnienie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności na obszarach wiejskich,
- wspieranie działań na rzecz budowy i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,

¹¹ Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich realizowana była w ramach SPO 2004-2006, natomiast w ramach PROW 2007-2013 Stowarzyszenie KOLD opracowało Lokalną Strategię Rozwoju obszaru KOLD na lata 2009-2013.

- udział w przygotowaniu, realizacji i finansowaniu projektów wynikających z ZSRROW.

4. Działania KOLD na rzecz lokalnych społeczności w latach 2007-2008

Od chwili swojego powstania, tj. od marca 2006 roku, KOLD podjął się współorganizacji i współuczestnictwa wielu inicjatyw i imprez kulturalnych, sportowych, społecznych i socjalnych na terenie swoich gmin. Oto wykaz niektórych z nich:

Wybrane działania KOLD

Lp.	Nazwa zadania	Miejsce realizacji	Termin realizacji
1.	Dni Godności Osób Niepełnosprawnych KOLD	Lwówek	06.05.2007 r.
2.	Koldowskie Święto Muzyki	Duszniki	20.05.2007 r.
3.	Festyn Ekologiczny KOLD	Pakosław	02.06.2007 r.
4.	Festiwal Wsi – Powitanie Lata	Kuślin	24.06.2007 r.
5.	Święto Nietoperza	Kopanki	08.09.2009 r.
6.	Rajd Rowerowy Szlakiem Powstańców Wielkopolskich	Trzcianka	20-21.10.2007 r.
7.	Festyn Starosłowiański	Zalesie, Duszniki	02-07.07.2007 r.
8.	Halowa Liga Piłki Nożnej	Wąsowo	14.12.2007 r.
9.	Dni Naszych Pokoleń	Opalenica	12.04.2008 r.
10.	Festiwal Kolęd i Pastorałek	Lwówek	20.01.2008 r.

Źródło: KOLD

Łącznie w latach 2007-2008 KOLD zorganizował, współorganizował lub współuczestniczył w ponad 60 inicjatywach lokalnych. W związku wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju KOLD na lata 2009-2015 można się spodziewać intensyfikacji działalności tego stowarzyszenia.

5. Lokalna Strategia Rozwoju KOLD w zarysie

KOLD opracował własną strategię rozwoju na bazie warsztatów z udziałem przedstawicieli sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego z terenu wszystkich gmin objętych LSR (Kuślin, Opalenica, Lwówek, Duszniki, Pniewy, Miedzichowo i Nowy Tomyśl). Wypracowane materiały zostały konsultowane na spotkaniach z mieszkańcami we wszystkich gminach. Powstała w ten sposób LSR ma charakter przekrojowy i dotyczy trzech głównych tematów zawartych w celach ogólnych. Są nimi: poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej, rozwój usług turystycznych oraz promocji walorów KOLD. LSR uwzględnia trójsektorowe działania we wszystkich sferach i pokazuje specyficzne podejście do rozwiązywania problemów lokalnych społeczności. Opracowana została na lata 2009-2015, a wyniknęło to z konieczności zachowania zgodności z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi na poziomie zarówno poszczególnych województw jak też i całego kraju. Dzięki jej wdrożeniu za pośrednictwem LGD KOLD swoje projekty będą mogli realizować przedsiębiorcy, rolnicy, organizacje pozarządowe i samorządy z obszaru KOLD.

Lokalna Strategia Rozwoju KOLD zawiera opis budowania partnerstwa społeczności lokalnych od 2004 roku wraz z jego charakterystyką i specyfiką. Owo partnerstwo przyniosło wiele korzyści takich jak wzrost świadomości społecznej mieszkańców obszaru KOLD, ich aktywizację oraz stworzenie poczucia wzajemnej, wspólnotowej więzi.

Cele strategiczne i operacyjne, które przyjęło stowarzyszenie, wynikają z różnorodnych uwarunkowań terenu oraz jego specyfiki. KOLD nie obejmuje jednak swoją działalnością wszystkich aspektów życia na swoim obszarze. Jest tak bowiem stowarzyszenie to nie może zastępować istniejących już instytucji i przejmować ich kompetencje. Ma jednak za zadanie je wspierać i działać w specyficznych obszarach, które dają szansę na wykorzystanie zasobów KOLD i jego terenów.

LSR KOLD zawiera także wykaz działań, w ramach których mieszkańcy obszaru KOLD będą mogli ubiegać się o dofinansowanie swoich projektów. Do najważniejszych z nich należą takie działania jak „Odnowa i rozwój wsi”, „Różnicowanie

w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” oraz tzw. „małe projekty” wdrażane w ramach LSR¹².

Mapa obszaru KOLD:

Źródło: KOLD

¹² Wszystkie te działania pochodzą z PROW 2007-2013.

Zakończenie

Przykład „Stowarzyszenia KOLD” pokazuje jak ważną rolę zaczynają odgrywać Lokalne Grupy Działania na obszarach wiejskich. To one bowiem stają się ośrodkami myśli społecznej, centrami kultury, sportu i rozrywki oraz siłą napędową dla lokalnych liderów. Dzięki ich działalności odradza się życie kulturalne na obszarach wiejskich, zacieśniają się więzi społeczne i tworzy się poczucie wspólnoty jednego obszaru. Przez LGD popłynie potężny strumień unijnych pieniędzy, które zasilą, rozwiną i ulepszą lokalne, oddolne inicjatywy. Powołanie do życia LGD takich jak KOLD i ich dotychczasowa, aktywna działalność są sygnałem, że te fundusze zostaną należycie wykorzystane. Każdy mieszkaniec obszaru objętego zasięgiem LGD, może mieć pewność, że wkrótce wyniki tych działań będą dla niego pozytywnie i bezpośrednio oddziaływały.

Lokalne Grupy Działania to niewątpliwa przyszłość polskich obszarów wiejskich. Ważne jest tylko to, by członkowie i sympatycy potrafili się porozumieć ze sobą, lokalnym samorządem i osobami fizycznymi. W dobie panującego w świecie kryzysu gospodarczego, pozytywny bodziec w postaci Lokalnych Strategii Rozwoju może ożywić mieszkańców obszarów wiejskich i zapewnić im finansowe zaplecze dla realizacji własnych celów strategicznych.

KOLD jako LGD działająca na terenie aż 7 gmin ma przed sobą wielkie wyzwania. Z pewnością jednak jest w stanie im podołać. Potwierdzają to istotne fakty: liczba organizowanych i współorganizowanych imprez, skala i zakres działalności, a także zaangażowanie w procesy podnoszenia jakości życia ludności na obszarach wiejskich. Oś 4 PROW 2007-2013, czyli Leader, z pewnością zmieni oblicze polskich wsi miast i miasteczek.

Literatura:

1. Strony internetowe:

- www.kold.pl
- www.fapa.com.pl
- www.minrol.gov.pl
- www.arimr.gov.pl
- www.faow.org.pl

2. Broszury:

- „Witamy w KOLD!”
- „Informacje o postępach w realizacji projektu” KOLD

3. Adamczyk Rafał, Gąsiorek Ewa, Pomin Mikołaj, *Prawne aspekty tworzenia i funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania w ramach Pilotażowego Programu Leader+*, Warszawa 2006.

4. Dymitriuk Anna, *Inicjatywa Leader 1991-2006 a Oś Leader 2007- 2013*, Warszawa 2007.

5. Futymski Adam, Kamiński Ryszard, *Budowanie lokalnej strategii rozwoju w ramach Oś 4. Leader Programu Rozwoju Obszarów wiejskich 2007-2013*, Warszawa 2008.